

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 1 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی عادی ■ مشترک □ فوق العاده □ رئیس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم محل جلسه: ساختمان مرکزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۷ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰	
-----------------------------------	---	---

دستور کار جلسه:

✓ بحث و بررسی پیرامون مصادیق خسارت های موضوع ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

❖ اهم موارد مطرح شده:

در هفدهمین جلسه کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، پیرامون مصادیق خسارت های موضوع ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

آقای علیرضا بنی هاشم - رئیس کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق مشهد - در ابتدای این نشست اظهار کردند: اتاق بازرگانی ایران طی مکاتبه ای از تشکل های استانی درخواست کرده که خسارت ناشی از قطعی برق به واحدهای تولیدی را با استناد به گزارش های دریافتی از بنگاه ها و در حد امکان با در نظر داشتن روش های مشخص، به مرکز ارسال کنند. این خسارت ها در ۱۲ بند تقسیم بندی شده که بدین شرح است: ۱- خسارت ناشی از عدم امکان انجام تعهدات، طبق قراردادهای منعقد، از جمله اعمال جرایم سنگین از سمت مشتریان به دلیل عدم ایفای به موقع تعهدات، ۲- خسارت ناشی از افزایش ضایعات تولید در اثر قطعی ناگهانی خط تولید، ۳- خسارت مربوط به افزایش ضریب خطای محصولات تولیدی و تولید کالاهای معیوب، ۴- خسارت مربوط به افزایش هزینه های سربار تولید، ۵- خسارت ناشی از آسیب دیدگی ماشین آلات، تابلوهای برق و ... در اثر قطعی مکرر برق، ۶- خسارات ناشی از عدم امکان تامین آب مورد نیاز واحدهای تولیدی در اثر قطعی برق چاه های آب، ۷- هزینه های راه اندازی و بهره برداری مولدهای اضطراری طی دوره خاموشی، ۸- خسارت مالی ناشی از دستمزد پرداخت شده (حقوق، بیمه و...) به کارکنان طی دوره خاموشی، ۹- هزینه ناشی از بیکاری نیروی انسانی در ساعات کاری و کاهش بهره وری، ۱۰- هزینه فرآوری مجدد مواد پس از وصل برق، ۱۱- هزینه های تاخیر در امور اداری (مانند پرداخت بیمه، مالیات و...)، ۱۲- هزینه های فشار بیش از حد به خط تولید جهت جبران کسری تولید (اورلود پس از قطعی برق).

ایشان تصریح کردند: شرکت های خدمات رسان برق و گاز ادعا می نمایند اقدام ایشان برای قطع انرژی، با توجه به مصوبه شورای عالی امنیت ملی صورت می پذیرد. صرف نظر از درستی یا نادرستی این ادعا، لزوم جبران خسارت امری مسلم است و باید با توجه به ظرفیت های قانونی، خصوصاً ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، اقدامات لازم از طرف واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی، صورت پذیرد.

✓ ضرورت جبران خسارت از محل بیمه بیکاری

در ادامه، آقای دکتر احمد اثنی عشری - نایب رئیس اتاق بازرگانی خراسان رضوی - تصریح کردند: در زمان قطعی برق و گاز به دستگاه ها و ماشین آلات صنعتی شوک وارد می شود و خسارات جبران ناپذیری به صاحبان صنایع تحمیل می گردد که این مساله در خصوص صنایع کاشی، چینی، صنعت سیمان و صنایع شیمیایی بیش از دیگر صنایع مصداق دارد. علاوه بر این، قطعی ها سبب ایجاد ضایعاتی می شود که قابل بازیافت نیست؛ به طوری که دیگر نمی توان آن را به چرخه تولید بازگرداند.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 5	صورتجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی عادی ■ مشترک □ فوق العاده □ رئیس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم محل جلسه: ساختمان مرکزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۷ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰ دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی	
-----------------------------------	---	---

ایشان یادآور شدند: از آنجا که کارفرما در ارائه لیست بیمه، سه درصد بابت بیمه بیکاری پرداخت می‌کند؛ لذا پیشنهاد می‌شود به تعداد روزهای تعطیل ناشی از قطع برق و گاز، دستمزد کارگران از محل بیمه بیکاری پرداخت گردد.

نایب رئیس محترم اتاق بازرگانی مشهد با طرح این سوال که آیا بخش خصوصی می‌تواند خسارت ناشی از قطع برق و گاز را از دولت مطالبه کند یا خیر؟ یادآور شدند: قطعاً سهل‌الوصول‌ترین راهکار دریافت خسارت صنایع در رابطه با بحث تامین اجتماعی است؛ چنان که صنایع هشت روز در ماه با قطعی برق مواجه‌اند؛ اما کارفرمایان مجبور به پرداخت حقوق کارگران هستند و پیشنهاد می‌شود سازمان تامین اجتماعی این خسارت را از محل بیمه بیکاری جبران کند.

آقای دکتر انثی عشری عنوان کردند: خسارت وارده به ماشین‌آلات تولید، خسارت ناشی از عدم امکان انجام تعهدات قراردادهای، خسارت ناشی از هزینه‌های نیروی انسانی، خسارت بابت هزینه‌های سوخت جایگزین و... از مهم‌ترین زیان‌های وارده به صنایع به دلیل قطع برق و گاز است.

✓ قطع انرژی صنایع به دلیل کمبود سوخت، در زمره شرایط فورس مازور نیست

در بخش دیگری از نشست، آقای دکتر جواد اعظم صادقی - نایب رئیس کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - تصریح کردند: شرکت‌های خدمات رسان کمبود منابع سوختی (گازوئیل) را دلیل عدم تامین برق اعلام کرده و این مساله را خارج از کنترل مدیریتی و جزو مصادیق فورس مازور در نظر گرفته‌اند؛ این در حالی است که این مقوله در زمره شرایط فورس مازور نیست.

ایشان افزودند: مصادیق فورس مازور باید خارج از مباحث مدیریتی مانند سیل، زلزله، جنگ، حریق و ... باشد و قطع انرژی صنایع به دلیل کمبود سوخت، ناشی از ضعف مدیریتی و عدم پیش بینی صحیح است.

در ادامه، آقای دکتر مرتضی کرباسی - رئیس کمیسیون سلامت اتاق بازرگانی خراسان رضوی - اظهار کردند: تامین اجتماعی با بخش خصوصی در مورد خسارات ناشی از پرداخت دستمزد کارگران در ایام تعطیلی صنایع به دلیل قطع انرژی اتفاق نظر ندارد و این مبحث باید مورد رایزنی قرار بگیرد.

ایشان از ایجاد ضایعات، عدم بهره‌وری، هزینه‌های سربار تولید، ضرر ناشی از عدم استفاده از برن و... به عنوان برخی خسارت‌های ناشی از قطع انرژی صنایع نام برد.

✓ ضرورت مطالبه خسارت در صورت عدم اطلاع رسانی شرکت برق مبنی بر قطع انرژی واحدهای صنعتی

خانم نسرين يوسفی عارفي - رئيس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - نیز ابراز کردند: کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران از چهار مرجع میزان خسارت ناشی از قطع برق صنایع را استعلام کرده است. پیشنهاد می‌شود خسارات را به دو دسته خسارات ناشی از عدم اطلاع رسانی شرکت برق و خسارت ناشی از شرایط فورس مازور تقسیم کنیم. در بسیاری از مواقع خرابی شبکه‌ها تحت عنوان شرایط فورس مازور مطرح می‌شود که این مساله آسیب‌های زیادی به جهت عدم اطلاع از قبل به واحدهای صنعتی اعمال می‌کند. ضمناً مشترکین خانگی طبق قانون می‌توانند از این حیث از شرکت‌های توزیع مطالبه خسارت کنند. به نظر می‌رسد اگر رقم خسارات ناشی از قطعی برق به صورت کلان مدنظر قرار بگیرد و دولت اعتباری بابت پرداخت آن نداشته باشد، وارد مذاکره با بخش خصوصی نخواهد شد.

✓ خسارت ۴۰ همتی صنایع استان از قطعی گاز و برق

در ادامه، آقای دکتر شهرام عیدی زاده - رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی خراسان رضوی - با بیان اینکه صنایع غذایی، سهم به‌سزایی در بخش صنعت استان دارند، افزودند: میزان خسارت روزانه صنایع غذایی ناشی از عدم امکان

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 5	صورتجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی عادی ■ مشترک □ فوق العاده □ دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی محل جلسه: ساختمان مرکزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰ رئیس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ شماره جلسه: ۱۷	
-----------------------------------	---	---

تولید به دلیل قطع برق، ۱۸۰ میلیارد تومان در استان است. در واقع صنایع کشور روزانه ۴۱۲ میلیارد تومان از محل قطعی برق زیان می بینند. حال از آن جا که صنایع استان با ۱۰۰ روز قطعی برق در سال مواجه هستند، این خسارات معادل ۴۰ همت است. مهم تر آن که خسارت ۴۰ همتی صنایع استان صرف نظر از زیان وارده به دستگاه ها و قطعات محاسبه شده است.

✓ لزوم ارزیابی خسارت واحدهای تولیدی با توجه به تفکیک رسته های صنعتی

آقای محمدرضا موحد - دبیر کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی خراسان رضوی - نیز اظهار کردند: براساس گزارش مرکز مطالعات پژوهش های اتاق بازرگانی ایران، سهم بخش صنعت از مصرف برق در سال ۱۴۰۲، ۳۷ درصد بوده و بیشترین صنایع مصرف کننده برق صنایع فولاد بوده اند که این مساله باید در موارد ۱۲ گانه خسارات لحاظ شود. ایشان افزودند: در حال حاضر ۳۳ رسته صنعتی در استان شناسایی شده است که ماهیت متفاوتی دارند؛ لذا در هر یک از این رسته ها باید مصادیق همان رسته در بحث خسارات وارده، مورد بررسی قرار گرفته و گزارش تحلیلی در این رابطه تدوین شود.

✓ در صورت اثبات رابطه سببیت، می توان مطالبه جبران خسارت داشت

در بخش دیگری از نشست، خانم حانیه جلیلی تقویان - وکیل دادگستری و عضو این کمیسیون - تصریح کردند: رفتار زیان بار باعث تحمیل یکسری هزینه ها به واحد تولیدی می شود. هر چند ممکن است این رفتار زیان بار به طور مستقیم این هزینه ها را ایجاد نکرده، اما واحد تولیدی این مخارج را ناگزیر بابت جبران ضرر خود انجام داده است. حال سوال اینجاست این هزینه ها قابلیت مطالبه دارند یا خیر؟ برای حل این مساله بر اساس قانون مسئولیت مدنی، باید رابطه سببیت اثبات شود. در واقع باید مشخص شود آیا رابطه سببیتی بین فعل زیان بار و مخارج تحمیل شده وجود دارد یا خیر؟ تنها در صورت اثبات این رابطه می توان مطالبه جبران خسارت کرد.

✓ تضاد ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی با ماده ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار

آقای مهدی احمدی - وکیل دادگستری و دیگر عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق مشهد - نیز با اشاره به ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی عنوان کردند: در این ماده اشاره شده است: «کارمندان دولت و شهرداری ها و موسسات وابسته به آنها که به مناسبت انجام وظیفه عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی خساراتی به اشخاص وارد نمایند، شخصاً مسئول جبران خسارت وارده میباشند ولی هرگاه خسارات وارده مستند به عمل آنان نبوده و مربوط به نقص وسایل ادارات و موسسات مزبور باشد، در این صورت جبران خسارت برعهده اداره یا موسسه مربوطه است؛ ولی در مورد اعمال حاکمیت دولت هرگاه اقداماتی که برحسب ضرورت برای تأمین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود، دولت مجبور به پرداخت خسارات نخواهد بود». این در حالی است که در ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به صراحت آمده است: «... هرگاه دولت به دلیل کمبودهای مقطعی به شرکت های عرضه کننده برق یا گاز یا مخابرات دستور دهد موقتاً جریان برق یا گاز یا خدمات مخابراتی واحدهای تولیدی متعلق به شرکتهای خصوصی و تعاونی را قطع کنند، موظف است نحوه جبران خسارت های وارده به این شرکت ها ناشی از تصمیم فوق را نیز تعیین و اعلام کند».

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی عادی ■ مشترک □ فوق العاده □ رئیس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم محل جلسه: ساختمان مرکزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۷ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰ دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی	
-----------------------------------	--	---

✓ لزوم ارائه راهکار برای پرداخت مطالبات بانکی در شرایط قطعی برق و گاز صنایع

در ادامه، آقای دکتر امیرمهدی مرادی - دبیر اجرایی انجمن صنایع مدیران خراسان رضوی و عضو این کمیسیون - تصریح کردند: با توجه به تورم موجود تمامی واحدهای تولیدی ناگزیر به دریافت تسهیلات برای تامین سرمایه در گردش خود هستند و غالباً سرمایه در گردشها توسط بانک تامین می شود. در چنین شرایطی به رغم تعطیلی واحدهای تولیدی به دلیل کمبود انرژی، سیستم بانکی نرخ بهره را بدون توجه به این موضوع دریافت می کند که این مساله فشار سنگینی را به واحد صنعتی تحمیل می کند. این مساله از همان ابتدا توسط انجمن مدیران صنایع پیگیری شده و مکاتبات بسیاری صورت گرفته و برآورد خسارات نیز شده است؛ اما از آنجا که رقم کلانی است، دولت به این مبحث ورود پیدا نکرده که باید برای این مساله راهکاری اندیشید.

آقای دکتر سعید محسنی - عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، وکیل دادگستری و دیگر عضو این کمیسیون - نیز با بیان اینکه خسارت باید منتسب به عامل زیان باشد، یادآور شدند: پذیرش جبران خسارت در تعهدات قرارداد کارفرما با شخص ثالث توسط دولت دشوار است؛ چرا که بعضاً در چنین شرایطی ممکن است عوامل رافع مسئولیت مصداق پیدا کند؛ به طور مثال اگر اقدام به قطع برق، بدون اطلاع قبلی نباشد و این مساله اطلاع رسانی شده است و توجهی به اخطار شرکت برق صورت نگیرد، این بی توجهی ممکن است مشمول جبران تمامی خسارت وارده نشود. ایشان با طرح این سوال که آیا خسارت ناشی از عدم النفع قابل مطالبه است یا خیر؟ خاطرنشان کردند: در مواقعی منفعت مسلم و موجود در اثر قطعی برق از بین می رود که این مبحث ذیل عدم النفع مطرح نیست. در مورد بندهای چندگانه مورد نظر اتاق بازرگانی ایران باید مطالبه گری با توجه به سه مولفه زیان وارده، فعل زیان بار و رابطه سببیت مدنظر قرار بگیرد. در این میان کشف و اثبات رابطه سببیت رکن مهمی است که باید برای طرح ادعای جبران خسارت از سوی دولت مورد مطالعه کارشناسی قرار بگیرد.

آقای دکتر جواد اعظم صادقی - نایب رئیس کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - در جمع بندی مباحث این نشست اظهار کردند: بحث تقسیم بندی خسارت اعم از خسارت مستقیم، خسارات ناشی از عدم النفع، خسارات ناشی از منفعت مسلم و... یکی از مباحث پیچیده حقوقی است.

ایشان افزودند: در قانون بهبود محیط کسب و کار دو نوع خسارت پیش بینی شده است: نخست وجه التزام در قرارداد شرکت های خدماتی با شرکت های تولیدی که متأسفانه ظاهراً در قراردادها پیش بینی نمی شود؛ حتی شرکت های خدماتی برای اینکه خسارتی پرداخت نکنند مدت قراردادشان را از ۱۲ ماه به ۸ ماه کاهش دادند که این مساله نوعی گریز و فرار از مسئولیت است که باید به این مساله ورود کرد. دوم، قانون گذار در ماده ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار دولت را مکلف کرده که خسارت ناشی از قطعی برق و جبران آن را پیش بینی کند و در بودجه شرکت های خدماتی مدنظر قرار دهد و یا به نحو دیگری می تواند آن خسارت را به عنوان مالیات شرکت ها لحاظ کند که دولت در این حوزه نیز تاکنون اقدامی انجام نداده است.

نایب رئیس محترم کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی با بیان اینکه ضروری است نظر کمیسیون های اتاق را در رابطه با خسارات وارده دریافت و دسته بندی کنیم، تصریح کردند: با توجه به وضعیت بودجه دولت، مراجعه به دستگاه قضایی به منظور پیگیری موضوع، راهکار دیگری است که باید در نامه اتاق بازرگانی خراسان رضوی به اتاق ایران به آن اشاره گردد.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 5 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی عادی ■ مشترک □ فوق العاده □	
	رییس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم محل جلسه: ساختمان مرکزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۷ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰ دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی	

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	بحث و بررسی پیرامون مصادیق خسارت های موضوع ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱. اخذ نظرات سایر کمیسیون های اتاق در خصوص انواع خسارات وارده احتمالی به صنایع در حوزه مرتبط با فعالیت آن ها. ۲. تعیین خسارات قابل پیگیری براساس مبانی حقوقی	۱. مکاتبه با رؤسای کمیسیون ها ۲. برگزاری جلسه هیأت ریسه کمیسیون	۳۰ روز از تاریخ جلسه

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	آقای علیرضا بنی هاشم	رییس کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۲	آقای دکتر احمد اثنی عشری	معین کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۳	خانم نسرین یوسفی عارفی	رییس کمیسیون انرژی	اتاق بازرگانی مشهد
۴	آقای دکتر مرتضی کرباسی	رییس کمیسیون سلامت	اتاق بازرگانی مشهد
۵	آقای دکتر جواد اعظم صادقی	نایب رییس کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۶	آقای دکتر شهرام عیدی زاده	رییس مرکز پژوهش ها	اتاق بازرگانی مشهد
۷	خانم زهرا ذبیحی	دبیر کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۸	آقای محمد رضا موحد	دبیر کمیسیون صنعت	اتاق بازرگانی مشهد
۹	آقای دکتر امیرمهدی مرادی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۰	آقای دکتر سعید محسنی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۱	خانم حانیه جلیلی تقویان	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۲	خانم دکتر سحر بازرگانی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۳	آقای مهدی احمدی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۴	آقای دکتر امین شهلا	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۵	آقای دکتر سعید نجات زادگان	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۶	خانم نازنین احمد نیا	وکیل دادگستری	کانون وکلای دادگستری خراسان رضوی